

WIEDZA I JAKOŚĆ

NR 1 (21)/2011

ISSN 1896-9569

Rolnictwo ekologiczne

w Polsce w 2010 roku – str. 3

Polska Prezydencja

w Radzie UE – str. 12

Odstępstwa w rolnictwie ekologicznym – str. 7

Słowo od Głównego Inspektora..... 1

WIADOMOŚCI 1

DZIAŁALNOŚĆ IJHARS

Rolnictwo ekologiczne w Polsce w 2010 roku
Małgorzata Waszewska..... 3

Egzaminy dla osób ubiegających się o wpis do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego
Artur Siedlarek..... 6

Odstępstwa w rolnictwie ekologicznym
Renata Przegalińska..... 7

Import produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich
Renata Przegalińska..... 9

Europejskie rolnictwo ekologiczne (trendy, zjawiska)
Małgorzata Padewska..... 10

Polska Prezydencja w Radzie UE
Małgorzata Kłak..... 12

WARTO WIEDZIEĆ

Protokół dyplomatyczny i etykieta na co dzień cz. 2
Joanna Maryniak-Szpilarska..... 14

KALENDARIUM 2010

Najważniejsze wydarzenia 2010 roku..... 16

CZY WIESZ, ŻE...

Historia walki z fałszowaniem żywności (4)
Kolorowanie masła (Paryż 1396)
Stanisław Kowalczyk..... IV str. okładki

Autorzy:

MAŁGORZATA KŁAK

Absolwentka Międzywydziałowego Studium Towaroznawstwa oraz Wydziału Nauk o Żywnieniu Człowieka i Konsumpcji Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Od czerwca 2008 r. związana z GIJHARS. Obecnie starszy specjalista w Biurze Współpracy Międzynarodowej.

STANISŁAW KOWALCZYK

Z dniem 17 stycznia 2009 r. powołany na stanowisko Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Poprzednio pełnił obowiązki Zastępcy Głównego Inspektora tejże instytucji od października 2006 r. Profesor nadzwyczajny nauk ekonomicznych. Wykładowca akademicki Szkoły Głównej Handlowej.

MAŁGORZATA PADEWSKA

Ukończyła Międzywydziałowe Studium Ochrony Środowiska Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Z GIJHARS związana od lutego 2009 roku – Wydział Rolnictwa Ekologicznego.

RENATA PRZEGALIŃSKA

Absolwentka Międzywydziałowego Studium Ochrony Środowiska Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Od 2008 roku w IJHARS, od 2010 roku – Główny Specjalista Wydziału Rolnictwa Ekologicznego.

ARTUR SIEDLAREK

Absolwent Wydziału Rolniczego Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Od 2003 roku w IJHARS, od 2006 roku – naczelnik Wydziału Rolnictwa Ekologicznego. W sierpniu 2009 objął obowiązki Dyrektora Biura Rolnictwa Ekologicznego i Produktów Regionalnych.

JOANNA MARYNIAK-SZPILARSKA

Absolwentka ochrony środowiska na Uniwersytecie Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie. Z GIJHARS związana od września 2008 r. – Biuro Współpracy Międzynarodowej.

MAŁGORZATA WASZEWSKA

Absolwentka Wydziału Rolnictwa i Biologii Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Od 2008 roku związana z GIJHARS – pracownik Wydziału Rolnictwa Ekologicznego i Produktów Regionalnych.

Redakcja:
GIJHARS, ul. Wspólna 30,
00-930 Warszawa
tel.: (0 22) 623-29-00
www.ijhars.gov.pl

Redaktor naczelna:
Izabela Zdrojewska
e-mail: izdrojewska@ijhars.gov.pl

Zdjęcie na okładce:
Fotolia

Realizacja:
Agencja Reklamowo-Wydawnicza A. Grzegorzcyk
www.grzeg.com.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo adjustacji, redagowania i skracania tekstów oraz zmiany ich tytułów
Oddano do druku: 9 czerwca 2011 r.

SŁOWO OD GŁÓWNEGO INSPEKTORA JHARS

Polscy konsumenci stają się coraz bardziej świadomymi i wymagającymi klientami. Kupując żywność zwracamy oczywiście przede wszystkim uwagę na cenę, ale także coraz częściej na jakość produktów, opakowanie i informacje znajdujące się na nim (data przydatności, skład, wartość odżywcza itp.) oraz na producentów. Konsumenci są w stanie zapłacić więcej mając pewność, że kupują zdrowe i ekologiczne produkty. Odpowiedzią na

coraz większe zapotrzebowanie rynku, jest stały wzrost liczby producentów ekologicznych – w 2004 roku było ich w Polsce 3760, a w 2010 roku już 20 956.

Jednym z ustawowych zadań IJHARS jest nadzór i kontrola w zakresie rolnictwa ekologicznego, obejmująca: kontrolę jednostek certyfikujących, kontrolę ekologicznych artykułów rolno-spożywczych, prowadzenie rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego.

W związku z dużym zainteresowaniem producentów oraz konsumentów tematem rolnictwa ekologicznego w numerze przedstawiamy między innymi artykuły: o rolnictwie ekologicznym w Polsce w 2010 roku, producentach, przetwórcach ekologicznych oraz egzaminach na inspektorów rolnictwa ekologicznego.

Dzień 1 lipca 2011 to data objęcia przez Polskę przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej. Jakie są zadania i priorytety polskiej Prezydencji? Jakie zadania stoją przed Głównym Inspektoratem JHARS? Odpowiedzi na te pytania znajdzie Państwo w artykule „Polska Prezydencja w Radzie UE”.

W biuletynie przypominamy także najważniejsze wydarzenia 2010 roku.

Zapraszam do lektury!

Stanisław Kowalczyk

Główny Inspektor Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

AUDYT RE-CERTYFIKUJĄCY W INSPEKCJI JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO- SPOŻYWCZYCH

W wyniku kolejnego audytu re-certyfikującego, przeprowadzonego w dniach 9–18 marca 2011 przez jednostkę certyfikującą BSI Management Systems Polska Sp. z o.o., audytor udzielił rekomendacji do nadania, po raz kolejny, certyfikatu systemu zarządzania jakością na okres 3 lat dla Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych na zgodność z normą PN-EN ISO 9001: 2009. Certyfikat obejmuje następujący zakres: nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji, w tym wywożonych i sprowadzanych z zagranicy oraz wykonywania zadań w ramach realizacji polityki rolnej państwa.

Inspekcja JHARS posiada certyfikat systemu zarządzania jakością nieprzerwanie od 11 maja 2005 roku.

PATRONAT GŁÓWNEGO INSPEKTORA JHARS

Stanisław Kowalczyk, Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, objął patronat nad warsztatami dla dziennikarzy „Bezpieczeństwo i jakość żywności”.

Warsztaty organizowane przez Polską Federację Producentów Żywności Związek Pracodawców wspólnie z Federacją Konsumentów odbyły się 15 kwietnia 2011 roku w Warszawie i zamknęły cykl spotkań „Fakty i mity o żywności i żywieniu”. Celem warsztatów było zapewnienie mediom dostępu do najbardziej aktualnych, obiektywnych i wiarygodnych

informacji na temat żywności, znajdujących potwierdzenie w danych naukowych oraz obowiązujących przepisach prawa żywnościowego.

PUCHAR GŁÓWNEGO INSPEKTORA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH W OLIMPIADZIE DLA DZIENNIKARZY „FAKTY I MITY O ŻYWNOSCI I ŻYWIENIU”

12 maja 2011 odbyła się Olimpiada dla Dziennikarzy „Fakty i mity o żywności i żywieniu”.

Patronat nad Olimpiadą objął Stanisław Kowalczyk, Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Przemysław Biliński, Główny Inspektor Sanitarny.

Olimpiada była podsumowaniem cykli spotkań organizowanych przez Polską Federację Producentów Żywności Związek Pracodawców wspólnie z Federacją Konsumentów poświęconych: „Znakowaniu żywności” (1.12.2010 r.), „Dodatkom do

żywności” (27.01.2011 r.), „Wodnom butelkowanym” (3.03.2011 r.), oraz „Jakości i bezpieczeństwu żywności” (15.04.2011 r.).

W Olimpiadzie udział wzięło 19 dziennikarzy z mediów ogólnych i branżowych. Uczestnicy mieli za zadanie odpowiedzieć na 20 pytań zawartych w teście wiedzy „Fakty i mity o żywności i żywieniu”.

Zwycięzcami Pierwszej Olimpiady dla Dziennikarzy zostali:

- Katarzyna Oponowicz z redakcji „Samo Zdrowie” (I miejsce)
- Łukasz Rawa z portalu www.portalspozywczy.pl (II miejsce)
- Marzena Brzozowska-Herod z redakcji „Galeria Style i Smaki” (III miejsce).

Główny Inspektor JHARS wręczył zwycięzcy pamiątkowy puchar.

Najlepsi uczestnicy otrzymali także atrakcyjne nagrody rzeczowe.

ZNAMY LOGO POLSKIEJ PREZYDENCJI W UNII EUROPEJSKIEJ

„Dynamika, pozytywna energia i solidarność – to główne wartości, które niesie logo nadchodzącej polskiej Prezydencji”.

Dnia 10 maja 2011 roku premier Donald Tusk oficjalnie zaprezentował logo polskiej Prezydencji. Składa się ono z sześciu skierowanych w górę i stykających się ze sobą strzałek w kolorach: czerwonym, pomarańczowym, granatowym, zielonym, czarnym i żółtym. Strzałka czerwona połączona jest z polską flagą i wywołuje skojarzenia z logo „Solidarność”. W prawym dolnym rogu znajduje się napis PL2011.eu. Logo wyraża dynamikę, pozytywną energię i solidarność – główne wartości nadchodzącej polskiej Prezydencji. Autorem logo jest Jerzy Janiszewski, znany i ceniony grafik, który w Polsce zasłynął jako twórca znaku „Solidarność”.

Szczegółowe informacje o koncepcji logo oraz wywiad z autorem dostępne są na stronie www.prezydencjaue.gov.pl.

ROLNICTWO EKOLOGICZNE W POLSCE W 2010 ROKU

Małgorzata Waszewska

W 2010 r., podobnie jak w latach poprzednich, odnotowano wzrost liczby producentów ekologicznych*. W porównaniu do 2009 r. liczba producentów ekologicznych w Polsce wzrosła o ok. 20% i wynosiła 20 956, w tym 20 582 ekologicznych producentów rolnych oraz 293 przetwórci ekologicznych.

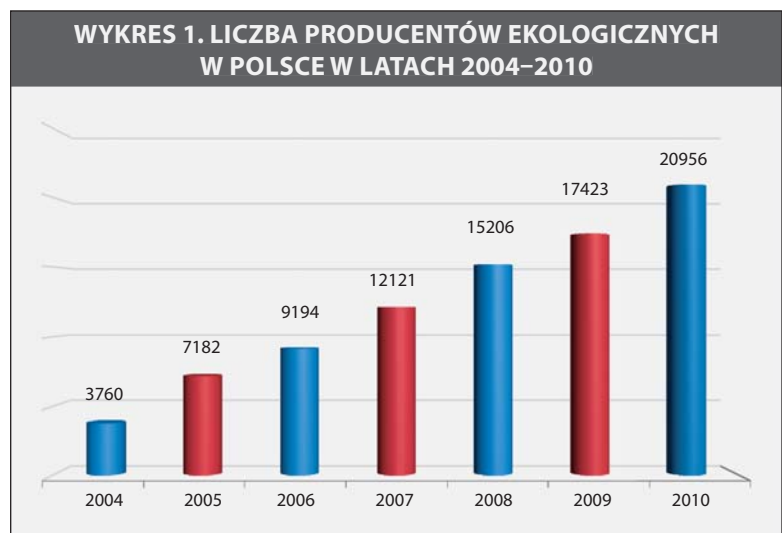
TABELA 1. WZROST LICZBY PRODUCENTÓW EKOLOGICZNYCH W POLSCE, W LATACH 2005–2010
(ROK POPRZEDNI = 100%)

Producenci ekologiczni		Producenci rolni		Przetwórcie ekologiczne	
Rok	Wzrost w %	Rok	Wzrost w %	Rok	Wzrost w %
2005	91,0	2005	93,8	2005	80,0
2006	28,0	2006	27,9	2006	71,7
2007	31,8	2007	29,2	2007	21,2
2008	25,5	2008	25,5	2008	14,6
2009	14,6	2009	14,7	2009	17,4
2010	20,3	2010	20,4	2010	5,8

Źródło: GIJHARS.

W 2010 roku najwięcej producentów ekologicznych prowadziło działalność w województwach: zachodniopomorskim (2392), warmińsko-mazurskim (2288) oraz małopolskim (2183). (Tabela 1)

Podobnie jak liczba producentów wzrosła także powierzchnia użytków rolnych uprawianych ekologicznymi metodami produkcji, przy czym wzrost ten wynosił ok. 25%. W 2010 r. powierzchnia użytków rolnych uprawianych ekologicznymi metodami produkcji wynosiła 519 068,42 ha, z czego 308 094,74 ha stanowiła powierzchnia ekologicznych użytków rolnych po zakończonym okresie konwersji, a 210 973,68 ha powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w okresie konwersji. W 2010 r. największa powierzchnia ekologicznych użytków rolnych (łącznie) była w województwach: zachodniopomorskim (98 023,05 ha), warmińsko-mazurskim (75 241,86) oraz mazowieckim (46 229,37 ha). (Tabela 2)

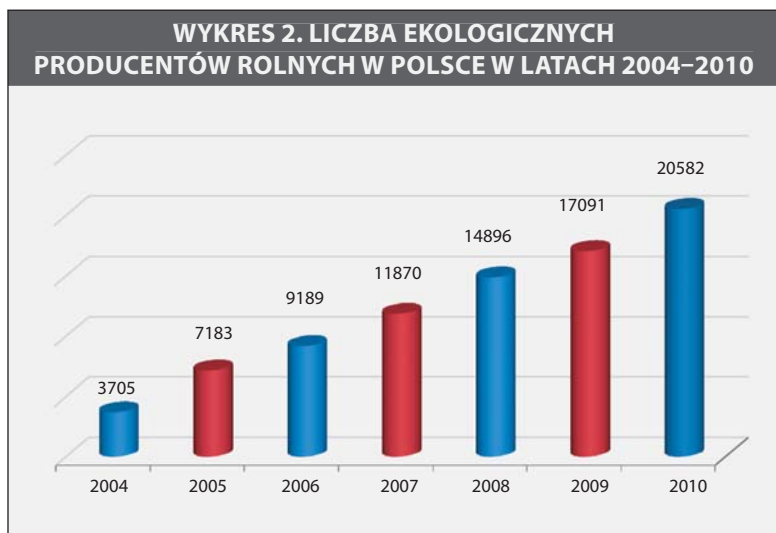
Źródło: GIJHARS.

* Producenci ekologiczni w rozumieniu art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975). Do producentów ekologicznych zaliczamy wszystkie osoby fizyczne lub prawne, które podjęły działalność w zakresie rolnictwa ekologicznego i są pod kontrolą jednostki certyfikującej.

TABELA 2: POWIERZCHNIA EKOLOGICZNYCH UŻYTKÓW ROLNYCH W POLSCE W 2010 ROKU

Województwo	Powierzchnia ekologicznych użytków rolnych będąca w trakcie okresu konwersji [ha]	Powierzchnia ekologicznych użytków rolnych po zakończeniu okresu konwersji [ha]	Łączna powierzchnia ekologicznych użytków rolnych [ha]
Dolnośląskie	14 227,61	25 475,64	39 703,25
Kujawsko-pomorskie	1 537,96	6 150,03	7 687,99
Lubelskie	11 316,13	23 538,48	34 854,60
Lubuskie	16 499,53	19 297,28	35 796,81
Łódzkie	3 990,49	3 680,65	7 671,14
Małopolskie	4 133,02	17 834,65	21 967,66
Mazowieckie	21 203,40	25 025,97	46 229,37
Opolskie	990,58	2 189,52	3 180,10
Podkarpackie	6 999,82	24 867,70	31 867,51
Podlaskie	24 027,27	18 889,51	42 916,79
Pomorskie	10 505,94	12 048,11	22 554,05
Śląskie	2 287,72	3 451,17	5 738,89
Świętokrzyskie	3 852,27	9 270,29	13 122,56
Warmińsko-mazurskie	41 112,11	34 129,75	75 241,86
Wielkopolskie	11 757,72	20 755,06	32 512,78
Zachodniopomorskie	36 532,11	61 490,94	98 023,05
POLSKA	210 973,68	308 094,74	519 068,42

Źródło: GIJHARS.

Źródło: GIJHARS.

Ponadto, w 2010 r. w Polsce działalność w zakresie rolnictwa ekologicznego prowadziło także (Tabela 3):

- 168 producentów prowadzących działalność w zakresie wprowadzania na rynek produktów ekologicznych (z wyłączeniem importowanych z państw trzecich)
- 14 producentów prowadzących działalność w zakresie wprowadzania na rynek produktów ekologicznych importowanych z państw trzecich
- 8 producentów prowadzących działalność jako dostawcy kwalifikowanego materiału siewnego i wegetatywnego materiału rozmnożeniowego
- 15 producentów prowadzących działalność w zakresie pszczelarstwa
- 34 producentów prowadzących działalność w zakresie zbierania roślin dziko rosnących i ich części, rosnących w sposób naturalny na obszarach naturalnych, w lasach i na obszarach rolniczych.

W 2010 r. nie było producentów ekologicznych prowadzących działalność w zakresie akwakultury.

W każdej z wymienionych powyżej kategorii działalności w 2010 r. odnotowano wzrost liczby producentów w porównaniu do roku 2009.

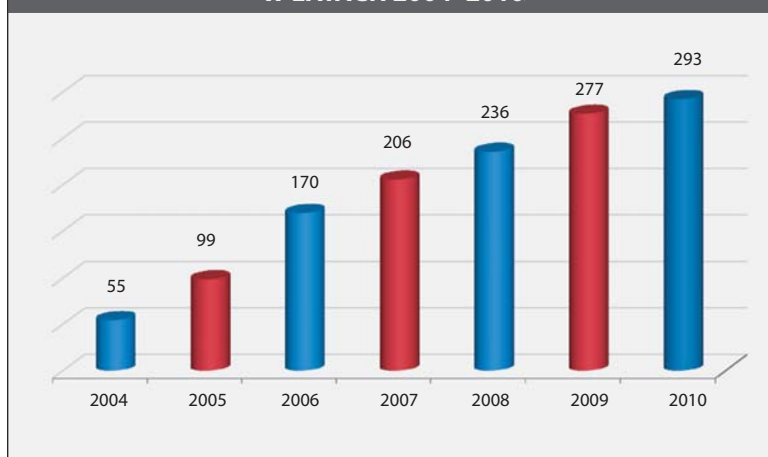
TABELA 3: LICZBA PRODUCENTÓW EKOLOGICZNYCH W POLSCE,
W PODZIALE NA KATEGORIE DZIAŁALNOŚCI, W 2010 ROKU

Województwo	Liczba producentów ekologicznych	W tym producenci ekologiczni prowadzący działalność w zakresie:					pozostałe
		uprawy roślin i utrzymania zwierząt	przetwórstwa produktów ekologicznych oraz produkcji pasz i/lub drożdży	wprowadzania na rynek importowanych z państw trzecich produktów ekologicznych	wprowadzania na rynek produktów ekologicznych (z wyłączeniem importowanych z państw trzecich)		
dolnośląskie	1248	1227	11	1	12	4	
kujawsko-pomorskie	340	327	13	1	5	0	
lubelskie	2013	1962	36	1	18	13	
lubuskie	839	833	5	0	1	1	
łódzkie	436	420	16	0	5	0	
małopolskie	2183	2156	27	0	16	1	
mazowieckie	2013	1935	47	5	46	7	
opolskie	83	79	3	0	3	0	
podkarpackie	2127	2091	22	1	21	11	
podlaskie	2040	2033	6	0	3	4	
pomorskie	665	648	15	0	5	4	
śląskie	243	228	13	0	6	1	
świętokrzyskie	1255	1243	10	1	4	0	
warmińsko-mazurskie	2288	2279	10	1	1	0	
wielkopolskie	791	748	36	2	12	5	
zachodniopomorskie	2392	2373	23	1	10	6	
Polska	20956	20582	293	14	168	57	

Źródło: GIJHARS.

Jednostki certyfikujące:

W 2010 r. na terenie Polski działało 11 jednostek certyfikujących posiadających upoważnienie MRiRW do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów w zakresie rolnictwa ekologicznego. Wykaz jednostek certyfikujących jest dostępny na stronie MRiRW pod adresem: www.minrol.gov.pl

WYKRES 3. LICZBA PRZETWÓRNI EKOLOGICZNYCH W POLSCE
W LATACH 2004–2010

Źródło: GIJHARS.

EGZAMINY DLA OSÓB UBIEGAJĄCYCH SIĘ O WPIS DO REJESTRU INSPEKTORÓW ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO

Od dnia 1 stycznia 2011 r. jednostki certyfikujące w rolnictwie ekologicznym zobowiązane są do przeprowadzania kontroli wyłącznie za pośrednictwem osób wpisanych do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego.

Obowiązek ten wynika z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. *o rolnictwie ekologicznym* (Dz. U. Nr 116, poz. 975). Do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego mogą zostać wpisane osoby, które posiadają wiedzę niezbędną do przeprowadzenia kontroli u producentów ekologicznych, potwierdzoną egzaminem zdanym przed komisją kwalifikacyjną powołaną przez Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Główny Inspektor JHARS odpowiedzialny jest nie tylko za przeprowadzanie egzaminów kwalifikacyjnych oraz prowadzenie, na stronie internetowej Inspekcji, rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego, ale także za stały nadzór nad jakością pracy inspektorów. Oznacza to, że jeśli w trakcie sprawowanego nadzoru GIJHARS stwierdzi, że inspektor wykonuje kontrole u producentów wykazując się oczywistą nieudolnością lub niedbałością, zostanie on, na podstawie art. 21 ust. 6 pkt 2 ustawy *o rolnictwie ekologicznym*, z rejestru wykreślony.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 maja 2010 r. *w sprawie nabywania uprawnień inspektora rolnictwa ekologicznego*

(Dz.U. z 2010 r., Nr 94, Poz. 607), inspektorzy mogą uzyskać uprawnienia do wykonywania kontroli w zakresie następujących specjalizacji:

- ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt,
- zbiór ze stanu naturalnego,
- pszczelarstwo,
- produkty akwakultury i wodorosty morskie,
- przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz i drożdży,
- wprowadzenie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich.

Pierwszy egzamin dla osób ubiegających się o wpis do rejestru inspektorów odbył się 30 września 2010 r. Do końca kwietnia 2011 r. odbyło się już 12 egzaminów w zakresie tylko jednej, najpopularniejszej wśród zdających specjalizacji – *Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt*, a także po kilka egzaminów w zakresie wszystkich pozostałych specjalizacji (Tabela 1).

Według stanu na dzień 30 kwietnia 2011 r. do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego, zostały wpisane 384 osoby posiadające uprawnienia do kontroli w zakresie jednego lub kilku rodzajów specjalizacji (Tabela

TABELA 1: LICZBA EGZAMINÓW PRZEPROWADZONYCH
W ZAKRESIE POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW SPECJALIZACJI*

L.p.	Rodzaj specjalizacji	Liczba egzaminów w zakresie danej specjalizacji
1.	Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	12
2.	Zbiór ze stanu naturalnego	4
3.	Pszczelarstwo	4
4.	Produkty akwakultury i wodorosty morskie	5
5.	Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz lub drożdży	5
6.	Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich	5

* stan na 30 kwietnia 2011 r.

2). Rejestr jest dostępny na stronie internetowej Inspekcji (w zakładce: *Rolnictwo ekologiczne > Egzaminny na inspektorów rolnictwa ekologicznego*) i zawiera imiona oraz nazwiska osób, które pozytywnie zdały egzamin kwalifikacyjny, tzn. uzyskały z pisemnego testu co najmniej 70% liczby możliwych do uzyskania punktów. Rejestr zawiera też informacje o specjalizacjach, w zakresie których dany inspektor może przeprowadzać kontrole u producentów ekologicznych. Osoba wpisana do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego może wykonywać kontrole na rzecz

więcej niż jednej jednostki certyfikującej. Jednostka natomiast ma prawo ustalić dla zatrudnianych przez siebie inspektorów dodatkowe kryteria (poza posiadaniem uprawnień wynikających z wpisu do rejestru inspektorów) w zakresie przygotowania zawodowego i posiadanych umiejętności praktycznych. Tak więc zdanie państwowego egzaminu na inspektora rolnictwa ekologicznego stanowi w praktyce tylko jeden wymóg, po spełnieniu którego można dopiero myśleć o pracy w ramach systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym.

TABELA 2: LICZBA OSÓB, KTÓRE ZDAŁY EGZAMIN W ZAKRESIE POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW SPECJALIZACJI*

L.p.	Rodzaj specjalizacji	Liczba osób, które zdały egzamin
1.	Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	371
2.	Zbiór ze stanu naturalnego	33
3.	Pszczelarstwo	23
4.	Produkty akwakultury i wodorosty morskie	15
5.	Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz lub drożdży	49
6.	Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich	32

* stan na 30 kwietnia 2011 r.

ODSTĘPSTWA W ROLNICTWIE EKOLOGICZNYM

Renata Przegalińska

Od dnia 7 sierpnia 2009 r. ustawa *o rolnictwie ekologicznym z dnia 25 czerwca 2009 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 975)*, nałożyła nowe zadanie na Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i wyznaczyła Głównego Inspektora JHARS oraz wojewódzkiego inspektora JHARS jako organ właściwy do wydania, odmowy wydania, zmiany lub cofnięcia pozwoleń na zastosowanie odstępstw w rolnictwie ekologicznym.

Pozwolenia na większość odstępstw od zasad obowiązujących w rolnictwie ekologicznym, na wniosek producenta, wydaje wojewódzki inspektor JHARS, właściwy ze względu na miejsce prowadzenia działalności przez producenta ekologicznego.

Zasady produkcji obowiązujące w rolnictwie ekologicznym, zostały określone w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w spr-

wie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 2092/91 (Dz.Urz.U.E.L 2007 Nr 189, poz. 1, ze zm.) oraz rozporządzeniu Komisji (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produk-

cji ekologicznej, znakowania i kontroli (Dz.Urz.U.E.L 2008 Nr 250, poz. 1, ze zm.). Od ww. zasad przewidziane są odstępstwa. Stosowanie ich powinno być jednak ograniczone do minimum. Z odstępstw mogą korzystać producenci w ściśle określonych w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 889/2008 przypadkach. Wnioski o odstępstwa producenci ekologiczni składają do wojewódzkich inspektorów JHARS na formularzach opracowanych przez Głównego Inspektora JHARS, udostępnionych na stronie internetowej administrowanej przez Inspekcję JHARS w zakładce: www.ijhars.gov.pl → rolnictwo ekologiczne → odstępstwa. Do wniosków dołącza się opinię jednostki certyfikującej dotyczącą spełnienia przesłanek do zastosowania wnioskowanego odstępstwa.

W 2009 roku wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 585 decyzji administracyjnych w sprawie odstępstw, w tym:

- 536 pozwoleń na zastosowanie odstępstw od zasad produkcji ekologicznej,
- 49 odmów zastosowania odstępstw od zasad produkcji ekologicznej.

W 2010 roku wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 1705 decyzji administracyjnych w sprawie odstępstw, w tym:

- 1493 pozwolenia na zastosowanie odstępstw od zasad produkcji ekologicznej,
- 212 odmów zastosowania odstępstw od zasad produkcji ekologicznej.

Wnioski o odstępstwo od zasad rolnictwa ekologicznego wymagające zgody WIJHARS:

1. Wprowadzenie do gospodarstwa, w celu odnowienia stada, nieekologicznych samic w liczbie większej niż przewiduje rozporządzenia Komisji (WE) nr 889/2008.
Ograniczenie roczne odnośnie liczby nieekologicznych samic, jaką można wprowadzić do ekologicznego stada zwierząt, w odniesieniu do znajdującej się w nim liczby zwierząt dorosłych jest różne w zależności od gatunku zwierząt. Liczba ta może być zwiększona do 40% za zgodą wojewódzkiego inspektora JHARS.
2. Mocowanie taśmy do ogonów owiec, przycinanie ogonów, piłowanie zębów, kształtowanie dziobów, usuwanie rogów.
3. Stosowanie naturalnych barwników do tradycyjnego barwienia skorup gotowanych jaj wielkocnych.

4. Uznanie z mocą wsteczną uprzedniego okresu, jako części okresu konwersji.
5. Trzymanie bydła na uwięzi w małym gospodarstwie.
Odstępstwo dotyczy gospodarstw utrzymujących nie więcej niż 40 sztuk bydła.
6. Prowadzenie równoległej ekologicznej i nieekologicznej produkcji roślin wieloletnich o odmianach trudnych do rozróżnienia, wymagających co najmniej 3-letniego okresu uprawy, np. drzew owocowych.
7. Prowadzenie równoległej ekologicznej i nieekologicznej produkcji roślin na obszarze przeznaczonym do badań rolniczych lub formalnych działań edukacyjnych.
8. Prowadzenie równoległej produkcji nasion, wegetatywnego materiału rozmnożeniowego i transplantów metodą ekologiczną i nieekologiczną.
9. Równoległy chów zwierząt tego samego gatunku metodą ekologiczną i nieekologiczną w gospodarstwie objętym badaniami rolniczymi lub działaniami edukacyjnymi.
10. Wprowadzenie do ekologicznej jednostki produkcji drobiarskiej nieekologicznego drobiu.
11. Użycie zwierząt nieekologicznych w celu odnowienia lub odbudowy stada w związku z zaistniałymi okolicznościami katastroficznymi.
12. Odtworzenie ekologicznej pasieki przy użyciu nieekologicznych pszczół w związku z zaistniałymi okolicznościami katastroficznymi.
13. Użycie nieekologicznych pasz w związku z zaistniałymi okolicznościami katastroficznymi.
14. Dokarmianie pszczół miodem, cukrem lub syropem cukrowym uzyskanymi metodami ekologicznymi w związku z zaistniałymi okolicznościami katastroficznymi.
15. Trzymanie w budynkach inwentarskich bydła na uwięzi.
16. Zmiana warunków w pomieszczeniach inwentarskich i/lub obsady zwierząt.
Wymagania w stosunku do obsady zwierząt oraz warunków w pomieszczeniach inwentarskich, zostały określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 889/2008.
17. Zastosowanie azotynu sodu i/lub azotanu potasu w przetwórstwie produktów mięsnych, jako substancji konserwujących.

IMPORT PRODUKTÓW ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO Z PAŃSTW TRZECICH

Produkty uzyskane metodami ekologicznymi w państwach trzecich (nie należących do Unii Europejskiej) importowane na terytorium Wspólnoty i odnoszące się w swym oznakowaniu do rolnictwa ekologicznego, muszą spełniać wymagania w zakresie metod produkcji oraz zasad kontroli, uznane za równoważne do tych, które obowiązują producentów w UE.

Produkty rolnictwa ekologicznego, importowane zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 do jednego z państw UE, mogą być swobodnie wprowadzane do obrotu we wszystkich państwach członkowskich.

Import produktów rolnictwa ekologicznego wytworzonych w państwie trzecim wymienionym na liście KE

Komisja Europejska opublikowała listę państw trzecich, stanowiącą załącznik III do rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1235/2008 z dnia 8 grudnia 2008 r. *ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) Nr 834/2007 w odniesieniu do ustaleń dotyczących przywozu produktów ekologicznych z krajów trzecich* (Dz.Urz.UE.L 2008 Nr 334, poz. 25, ze zm.), z których mogą być wprowadzane do obrotu określone kategorie produktów rolnictwa ekologicznego na terytorium Wspólnoty.

Obecnie na liście KE znajdują się następujące państwa: Argentyna, Australia, Kostaryka, Indie, Izrael, Szwajcaria, Nowa Zelandia, Tunezja oraz Japonia. Komisja Europejska uznała, że w państwach tych obowiązują zasady produkcji i system kontroli równoważne do tych, które stosowane są w UE.

Producenci zamierzający importować produkty rolnictwa ekologicznego z państw trzecich wymienionych na liście KE, wyprodukowane i wprowadzone do obrotu przez producentów objętych systemem kontroli przez jednostki certyfikujące i/lub organy kontroli, wymienione na ww. liście, nie muszą posiadać upoważnienia do przywozu ww. produktów, wydanego przez Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Importerzy

ww. produktów zobowiązani są natomiast zgłosić zamiar podjęcia działalności w rolnictwie ekologicznym, w zakresie importu ww. produktów wybranej upoważnionej jednostce certyfikującej na formularzu *Zgłoszenia działalności w rolnictwie ekologicznym*, oraz uzyskać certyfikat zgodności z rozporządzeniem Rady (WE) Nr 834/2007, obejmujący działalność w zakresie importu produktów rolnictwa ekologicznego.

Formularz *Zgłoszenia działalności w rolnictwie ekologicznym*, dostępny jest na stronie internetowej administrowanej przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w zakładce: www.ijhars.gov.pl → rolnictwo ekologiczne → zgłoszenie działalności, a lista jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym, posiadających upoważnienie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, znajduje się na stronie internetowej administrowanej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakładce: www.minrol.gov.pl → jakość żywności → rolnictwo ekologiczne → kontrola i certyfikacja → lista upoważnionych jednostek certyfikujących w Polsce.

Import produktów rolnictwa ekologicznego wytworzonych w państwie trzecim niewymienionym na liście KE

Import produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich niewymienionych na liście KE może zostać dokonany pod warunkiem, że importer otrzymał upoważnienie do przywozu ww. produktów, wydane przez Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Wzór *Wniosku o wydanie upoważnienia do importu produktów rolnictwa ekologicznego z państwa trzeciego*

go do UE dostępny jest na stronie internetowej administrowanej przez Inspekcję JHARS w zakładce: www.ijhars.gov.pl → rolnictwo ekologiczne → zasady importu.

Zasady składania Wniosków o wydanie upoważnienia do importu produktów rolnictwa ekologicznego z państwa trzeciego do UE oraz wykaz dokumentów, jakie należy złożyć, dostępne są na stronie internetowej administrowanej przez Inspekcję JHARS w zakładce: www.ijhars.gov.pl → rolnictwo ekologiczne → zasady importu.

Złożony przez importera wniosek analizowany jest w celu potwierdzenia równoważności metod produkcji i środków kontroli stosowanych w państwie trzecim z metodami produkcji i środkami kontroli obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Główny Inspektor JHARS wydał w kolejnych latach następującą liczbę decyzji administracyjnych w sprawie importu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich niewymienionych na liście KE:

w 2008 roku – 10 decyzji

w 2009 roku – 11 decyzji

w 2010 roku – 23 decyzji

Łącznie wydano upoważnienia na kilkadziesiąt produktów pochodzenia roślinnego z następujących krajów: Sri Lanka, Chińska Republika Ludowa, Chorwacja, Egipt, Kolumbia, Ukraina, Burkina Faso, Republika Hondurasu, Republika Serbii, Stany Zjednoczone Ameryki, Republika Turcji, Republika Chile, Republika Indonezji.

Kontrola graniczna

Warunkiem wprowadzania do obrotu na terytorium UE produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich, wymienionych i niewymienionych na liście KE, jest posiadanie przez importera oryginału *świadczenia kontroli* na każdą przesyłkę importowanych produktów rolnictwa ekologicznego. *Świadczenie kontroli* wydaje jednostka/organ kontrolujący eksportera w państwie trzecim. Oryginał *świadczenia kontroli*, musi towarzyszyć towarom podczas ich transportu do obiektów pierwszego odbiorcy. Importer musi przechowywać *świadczenie* do dyspozycji jednostki certyfikującej/organu kontrolnego, przez co najmniej dwa lata.

Małgorzata Padewska

EUROPEJSKIE ROLNICTWO EKOLOGICZNE (TRENDY, ZJAWISKA)

Według badań prowadzonych przez Instytut Badawczy Rolnictwa Ekologicznego w Szwajcarii (FiBL) w latach 2005–2009 następował stały wzrost liczby producentów ekologicznych w Europie.

Badanie prowadzone przez FiBL obejmuje 42 kraje europejskie, także spoza Unii Europejskiej.

Mimo iż jeszcze nie zostały opublikowane dane dotyczące liczby producentów ekologicznych w Europie w 2010 roku, m.in. na przykładzie sytuacji w naszym kraju można przypuszczać, że rynek europejskiego rolnictwa ekologicznego nadal się rozwija.¹

¹ Patrz artykuł „Rolnictwo ekologiczne w Polsce w 2010 roku”, na str. 3.

Razem z liczbą producentów ekologicznych zwiększa się powierzchnia upraw ekologicznych. Od 2000 do 2008 roku, powierzchnia upraw ekologicznych w 27 krajach Unii Europejskiej zwiększyła się z 4,29 mln do 7,62 mln hektarów.

Rozwój rynku żywności ekologicznej w Unii Europejskiej niesie ze sobą potrzebę doskonalenia systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, uregulowania kwestii dotychczas nieuregulowanych (m.in. zasad produkcji wina ekologicznego) oraz

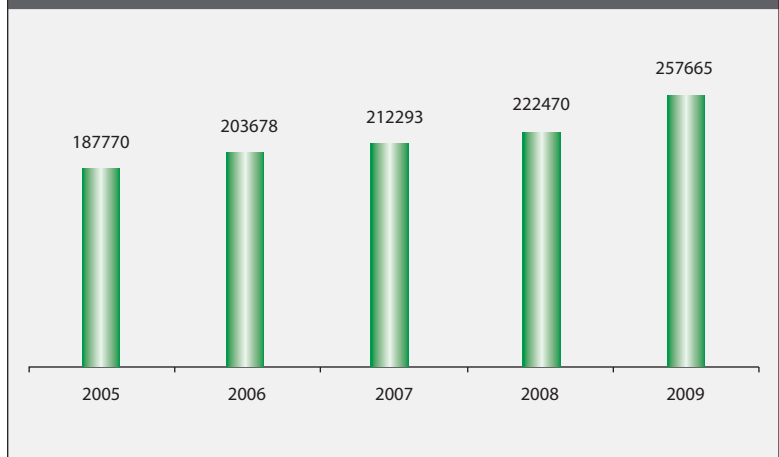
interpretacji niejasnych przepisów prawnych. Podczas kongresu BIOFACH 2011, pani Maria Fladl, przedstawicielka Komisji Europejskiej, w prezentacji dotyczącej obecnego statusu i dalszego rozwoju regulacji unijnych w zakresie rolnictwa ekologicznego, uznała za priorytetowe w 2011 r. następujące zadania:

- zapewnienie stabilnego systemu prawnego dla rolnictwa ekologicznego,
- zakończenie prac nad regulacjami w zakresie ekologicznej produkcji wina,
- stopniowe wyłączenie z regulacji tymczasowo dozwolonych substancji do stosowania w rolnictwie ekologicznym oraz włączanie nowych, alternatywnych substancji (m.in. wyłączenie ze stosowania azotynu sodu i azotanu potasu stosowanych jako środki konserwujące mięso i zastąpienie ich np. ekstraktami roślinnymi),
- dopracowanie i zwiększenie przejrzystości wytycznych dotyczących m.in. stosowania pasz ekologicznych, hodowli drobiu, produkcji szklarniowej,
- tworzenie kolejnych aktów delegujących i wykonawczych w zakresie rolnictwa ekologicznego (m.in. stworzenie wykazu jednostek certyfikujących do celów równoważności z zasadami produkcji ekologicznej, kontrolujących producentów w krajach trzecich),
- dotrzymanie terminów dotyczących możliwości stosowania odstępstw od zasad produkcji ekologicznej i terminów obowiązywania przepisów przejściowych.

Jednocześnie Komisja Europejska, ze względu na potrzebę konsultacji ze specjalistami z różnych dziedzin przy tworzeniu kolejnych regulacji w zakresie rolnictwa ekologicznego, powołała techniczną grupę roboczą, tzw. EGTOP (*Expert Group for Technical Advice on Organic Production*). Grupa składa z 13 stałych członków oraz 62 ekspertów z różnych dziedzin nauki, z pomocy których stali członkowie grupy będą korzystać w kwestiach spornych oraz nieleżących w zakresie ich kompetencji.

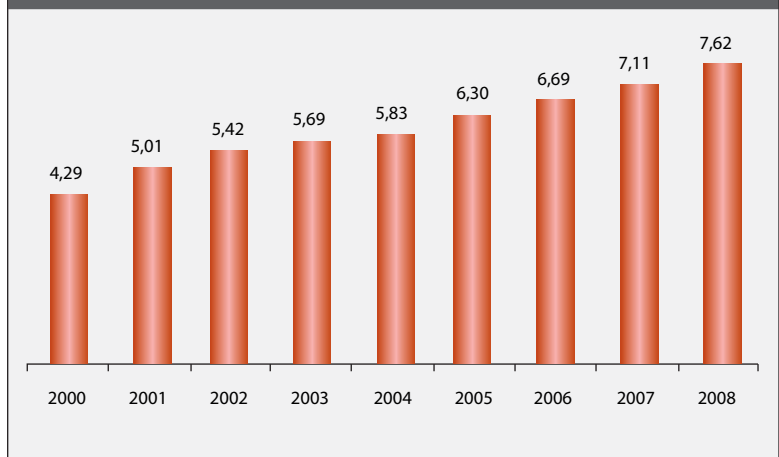
Wszystkie te działania podejmowane są w celu zapewnienia dalszego rozwoju rolnictwa ekologicznego, zaspokojenia rosnącego popytu na żywność wysokiej jakości, zapewnienia uczciwej konkurencji, a jednocześnie związane są z realizacją *Europejskiego planu działania na rzecz żywności ekologicznej i rolnictwa ekologicznego* (COM (2004) 415), określającego 21 inicjatyw, mających na celu rozwój rynku żywności ekologicznej oraz poprawę standardów.

WYKRES 1. LICZBA PRODUCENTÓW EKOLOGICZNYCH W EUROPIE W LATACH 2005–2009*

* źródło: FiBL – aktualizacja danych 3 marca 2011 r. (<http://www.organic-world.net/1219.html>)

WYKRES 2. POWIERZCHNIA UPRAW EKOLOGICZNYCH W UE W LATACH 2000–2008 (MLN HA)**

**źródło: „Analiza sektora rolnictwa ekologicznego w UE”, opracowane przez Wydział Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Komisja Europejska na podstawie danych z EUROSTAT, czerwiec 2010 (http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/markets/organic_2010_en.pdf)

POLSKA PREZYDENCJA W RADZIE UE

Siedem lat po przystąpieniu do Unii Europejskiej, Polska w drugiej połowie 2011 roku obejmie sześciomiesięczne przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej. Polska sprawować będzie Prezydencję od 1 lipca 2011 roku do 31 grudnia 2011 roku.

Czym jest Prezydencja w Radzie UE?

Prezydencja to sześciomiesięczny okres, podczas którego dane państwo członkowskie Unii Europejskiej przewodniczy pracom Rady Unii Europejskiej. W tym czasie państwo sprawujące Prezydencję staje się gospodarzem większości unijnych wydarzeń i pełni istotną rolę na wszystkich polach aktywności Unii Europejskiej. Jest odpowiedzialne za organizację spotkań UE, nadaje kierunek polityczny Unii, dba o jej rozwój, integrację oraz bezpieczeństwo.

Jakie są główne zadania Prezydencji?

Do zadań Prezydencji należy przede wszystkim:

- Reprezentowanie Rady Unii Europejskiej wobec instytucji UE, w szczególności wobec Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego.
- Prowadzenie prac Rady Unii Europejskiej oraz kształtowanie jej relacji z partnerami instytucjonalnymi, przewodniczenie spotkaniom roboczym, a także regularne informowanie Parlamentu Europejskiego o prowadzonych pracach.
- Wypracowywanie porozumień pomiędzy Państwami Członkowskimi w kwestiach szczególnie drażliwych i kontrowersyjnych.
- Koordynowanie spotkań, zarówno formalnych (poświęconych omawianiu bieżących spraw), jak i nieformalnych (w celu wymiany poglądów w sprawach długoterminowych).

Zaznaczyć należy, że Traktat z Lizbony w sposób istotny zmienił zakres Prezydencji, wprowadzając instytucję stałego przewodniczącego Rady Europejskiej oraz wysokiego przedstawiciela do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, przez co dotychczasowe kompetencje Prezydencji w zakresie polityki zewnętrznej zostały ograniczone.

Czym jest Trio Prezydencji?

Przywilej i jednocześnie obowiązek sprawowania Prezydencji wprowadzony został mocą Traktatu

Rzymskiego z 1957 r. ustanawiającego Wspólnoty Europejskie.

Natomiast zgodnie z postanowieniami Traktatu Lizbońskiego Prezydencję Rady sprawują uprzednio ustalone grupy trzech Państw Członkowskich UE – tzw. Trio – przez okres 18 miesięcy. Każdy członek grupy kolejno przewodniczy przez okres sześciu miesięcy, a pozostali członkowie grupy wspierają kraj przewodniczący we wszystkich jego obowiązkach na podstawie wspólnego programu.

Zgodnie z decyzją Rady Europejskiej z dnia 1 stycznia 2007, po przyjęciu Bułgarii i Rumunii do grona państw członkowskich UE, ustalono nowy porządek sprawowania Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej. Obejmuje on obecnie 27 Państw Członkowskich i określony jest do połowy 2020 r. Przy ustalaniu porządku sprawowania Prezydencji kierowano się zasadą, że każde Trio składać się powinno z państwa dużego i państw mniejszych, a także, że w skład każdej trójki wchodzić będą państwa starej i nowej Unii i tak Polska będzie pierwszym i największym państwem Trio, w skład którego wchodzi jeszcze Królestwo Danii oraz Republika Cypryjska.

Polska

Dania

Cypr

1 VII–31 XII 2011   1 I–31 VI 2012   1 VII–31 XII 2012

Wstępne priorytety polskiej Prezydencji

Pomimo że priorytety polskiej Prezydencji zostaną zatwierdzone ostatecznie w czerwcu br., spodziewać należy się, że znajdą się wśród nich takie zagadnienia jak: budżet UE na lata 2014–2020, Partnerstwo Wschodnie, wspólna polityka energetyczna UE, wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony oraz wykorzystanie kapitału intelektualnego Europy.

Wśród priorytetów w dziedzinie rolnictwa, tak polskiej Prezydencji, jak i całego Trio, najważniejszym zagadnie-

niem będzie reforma wspólnej polityki rolnej po 2013 r. oraz reforma wspólnej polityki rybackiej po 2013 r.

Polsko-węgierskie braterstwo

Po raz pierwszy w historii dwa kraje Europy Środkowo-Wschodniej, które przystąpiły do UE w 2004 r. będą prowadziły Unii Europejskiej bezpośrednio po sobie. Rok 2011 będzie więc rokiem Prezydencji nowych Państw UE.

Wartym zauważenia wydaje się fakt, że wśród priorytetów Węgier oraz Polski znajduje się wiele obszarów wspólnych, takich jak: bezpieczeństwo energetyczne, reforma systemu płatności bezpośrednich w ramach wspólnej polityki rolnej po 2013 r., Partnerstwo Wschodnie.

Polska oraz Węgry mają długą tradycję współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej, która obejmuje także Czechy i Słowację. W chwili obecnej, we wszystkich czterech państwach Grupy Wyszehradzkiej rządy sprawowane są przez partie centroprawicowe, zrzeszone w Europejskiej Partii Ludowej (EPP).

Promocja polskiej Prezydencji

Każde państwo sprawujące Prezydencję ma swoje logo, które stanowi element identyfikacji wizualnej. Logo polskiej Prezydencji zostało oficjalnie ogłoszone w maju 2011 roku.

1 lipca 2011 uruchomiony zostanie oficjalny portal Prezydencji www.pl2011.eu, w którym będzie można znaleźć aktualne wiadomości dotyczące polskiego Przewodnictwa w Radzie UE.

Polska Prezydencja w liczbach

184 tyle dni będzie trwała polska Prezydencja.

150 tyle zaplanowano spotkań z udziałem polityków i urzędników z całej Unii Europejskiej w wybranych miastach Polski.

1500 tyle osób jest zaangażowanych w przygotowania do polskiej Prezydencji.

GIJHARS a Prezydencja

Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, w ramach swoich kompetencji, do których należy koordynacja współpracy z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO (Codex Alimentarius Commission), prowadzi przygotowania do przewodnictwa Grupie Roboczej Rady UE ds. Codex Alimentarius F.23 podczas polskiej Prezydencji.

Członkowie Korpusu Prezydencji z GIJHARS będą odpowiedzialni za prowadzenie spotkań wyżej wymienionej Grupy Roboczej, które będą się odbywać zarówno w Brukseli, jak i podczas planowanych sesji poszczególnych komitetów KKŻ FAO/WHO. (Tabela) Sesja CAC z udziałem Polski jako Prezydencji będzie pierwszą sesją, podczas której w imieniu Unii Europejskiej wspólne stanowiska będą prezentowane przez Polskę. Sesja ta będzie również niezmiernie ważna z uwagi na fakt ponownego zatwierdzenia Polski na Koordynatora Regionalnego FAO/WHO na lata 2011–2013.

Przewodniczenie Grupie Roboczej ds. Codex Alimentarius będzie wymagało oprócz prowadzenia posiedzeń w Brukseli w zakresie wymienionych komitetów KKŻ FAO/WHO, również prowadzenia innych spotkań podczas kilkudniowych plenarnych sesji komitetów KKŻ FAO/WHO, w tym:

- spotkań koordynacyjnych państw członkowskich Unii Europejskiej, prowadzonych 1–2 razy dziennie podczas sesji;
- spotkań negocjacyjnych z grupą państw wysoko-uprzemysłowionych QUAD (UE, USA, Australia, Kanada, Nowa Zelandia);
- innych spotkań negocjacyjnych;
- spotkań z przewodniczącymi komitetów KKŻ FAO/WHO.

Bibliografia:

1. Husak T., Jasiński F. „Prezydencja w Unii Europejskiej” KSAP, 2010
2. Portal Ministerstwa Spraw Zagranicznych www.prezydencjaue.gov.pl
3. Portal www.euroactiv.com

WYKAZ SPOTKAŃ KOMISJI KODEKSU ŻYWNOŚCIOWEGO FAO/WHO PODCZAS POLSKIEJ PREZYDENCJI

	Sesja	Nazwa Komitetu	Termin	Miejsce	Spotkanie koordynacyjne Bruksela
1	CCEXEC	Komitet Wykonawczy Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO	28/06–1/07	Szwajcaria	01/06 HU
2	CAC	Komisja Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO	4–9/07	Szwajcaria	22/06 HU
3	CCFICS	Komitet KKŻ FAO/WHO ds. Kontroli Żywności w Importie i Eksporcie oraz Systemów Certyfikacji	17–21/10	Australia	03/10
4	CCNFSDU	Komitet KKŻ FAO/WHO ds. Żywności oraz Żywności Przeznaczonej do Specjalnych Celów Żywnościowych	14–18/11	Niemcy	03/11
5	CCFH	Komitet KKŻ FAO/WHO ds. Higieny Żywności	5–9/12	USA	07/11, 28,11

Joanna Maryniak-
Szpilarska

PROTOKÓŁ DYPLOMATYCZNY I ETYKIETA NA CO DZIEŃ CZ. 2*

Wstęp

Stare przysłowie mówi, że *Nie szata zdobi człowieka*. Trudno się nie zgodzić z tymi słowami, jednak nie da się też zaprzeczyć, że prawdziwe jest również stwierdzenie odwrotne: *Jak Cię widzą, tak Cię piszą*. Wrażenie jakie wywołujemy w dużej mierze zależy od naszego wyglądu i ubioru. Ponadto świadomość, że nie jest się ubranym adekwatnie do okoliczności, może być źródłem zdenerwowania i stresu. Zwłaszcza, że odpowiednim strojem budujemy nie tylko własny autorytet, ale także firmy, którą reprezentujemy. Niniejszy artykuł ma na celu przypomnienie podstawowych zasad dotyczących dobierania elementów stroju służbowego, a także pomóc w kwestii ubioru oficjalnego, często określanego za pośrednictwem skrótów umieszczonych na zaproszeniu.

Zasady ogólne dress code'u

Dress code to kanon, który określa między innymi reguły i zasady ubioru służbowego. Powszechnie wiadomo, że nasza garderoba powinna być przede wszystkim czysta i schludna, dopasowana do wieku, sylwetki oraz okoliczności. Jednak pewne niuanse mogą sprawiać kłopot lub budzić wątpliwości. Przyjętym jest, że panie w miejscu pracy powinny nosić sukienki, garnitur lub kostium, zakryte buty, rajstopy lub pończochy, dyskretny makijaż oraz manicure, skromną biżuterię. Oczywiście „służbowa garsonka”, to nie zawsze konieczność. Można ją zastąpić, eleganckim swetrem czy koszulą oraz dobrej jakości spodniami bądź spódnicą do kolan. Wszystko zależy od sytuacji i osób, z którymi mamy bezpośredni kontakt. Zwyczajowo przyjęte jest, że w miejscu pracy nie powinno się nosić więcej niż 2 elementów biżuterii (kolczyki traktujemy jako jeden element), a ekstrawaganckie i duże ozdoby lepiej zachować na wieczór.

Dla panów rekomendowany jest klasyczny garnitur (szary, granatowy), dobrana koszula z długim rękawem, krawat i dobrej jakości buty. Jednak i tutaj dopuszczalne są odstępstwa. W zależności od zajmowa-

nego stanowiska i sytuacji, dopuszczalna jest większa swoboda przejawiająca się przykładowo w noszeniu koszuli bez krawata czy w sportowej marynarce. Jednak warto zwrócić uwagę, że na spotkaniu, w którym uczestniczy nasz zwierzchnik, marynarkę można zdjąć, dopiero gdy przełożony powiesi swoją na wieszaku lub krzesle.

Zarówno u panów jak i pań należy przestrzegać zasad dotyczących kolorystyki. Preferowane kolory to: szary, ciemny brąz, odcienie beżu, bordo, czerń (stosowana z umiarem), ciemna zieleń, błękit i część pasteli. Kolory ciemne, kojarzą się z powagą i prestiżem, jaskrawe z dynamicznością i nowoczesnością, pastele – delikatnością, a niebieski jest uznawany za kolor wzbudzający zaufanie.

Należy pamiętać, że jeśli ma się wątpliwości, zawsze bezpieczniej jest „przesadzić” w stronę ubioru zbyt konserwatywnego niż zbyt swobodnego czy ekstrawaganckiego.

Stroje wyjściowe a uroczyste

W przypadku strojów oficjalnych ich określenie zależy od gospodarza spotkania. Goście dostosowują się do jego życzenia, jednak w razie wątpliwości nie powinni czuć się skrzepowani i zapytać o szczegóły. Gdyby jednak zdarzyła się pomyłka, należy zachować spokój i nie zdradzać swoim zachowaniem zdenerwowania.

Generalna zasada mówi, że jeśli w zaproszeniu nie napisano nic na temat stroju, należy przyjść w ubraniu wyjściowym (tzw. wizytowym). Oznacza to ciemnoszary lub ciemnogranatowy garnitur (nigdy całkowicie czarny), białą lub błękitną koszulę, czarne pantofle oraz spokojny i stonowany krawat. Ciekawostką jest fakt, że protokół dyplomatyczny nie uznaje koloru brązowego, który dopuszczalny jest w stroju służbowym. Zasady ubioru kobiet są w protokole opisane mniej szczegółowo i restrykcyjnie. Wynika to między innymi z faktu, że przez wieki zasady dotyczące zachowania i ubioru, były tworzone przez mężczyzn i dla mężczyzn. Pod pojęciem kobiecego stroju

* „Protokół dyplomatyczny i etykieta na co dzień cz. 1”, „Wiedza i Jakość” nr 1/2010.

wyjściowego mieści się krótka sukienka, kostium ze spódnicą lub spodniami. Obowiązuje jednak zasada, że im późniejsza pora spotkania czy przyjęcia, tym ciemniejszy kolor ubrania, a przychodząca para powinna być zharmonizowana pod względem wizualnym. Przyjętym jest również, że srebrną biżuterię nosi się za dnia, a wieczorem – złotą, oraz że nie powinno łączyć się złotych i srebrnych elementów.

Do strojów uroczystych zaliczamy: żakiet¹ (dzienny), frak (dzienny lub wieczorowy, w zależności od koloru kamizelki) oraz smoking (noszony po godzinie 19.00). W rozpoznaniu, który strój jest wymagany, pomagają skrót lub określenia umieszczone w zaproszeniu. Zwykle jest to dopisek w lewym lub prawym dolnym rogu karty zaproszeniowej albo w liście u samego dołu, z lewej jego strony. Najczęściej spotykane skrót, zostały wymienione w tabelce wraz z krótkim opisem.

Uzbrojeni w wiedzę na temat niuansów zasad doboru stroju, jesteście gotowi, aby wyjść na przyjęcie czy wizytę oficjalną, które będą tematyką kolejnego artykułu z serii *Protokół dyplomatyczny i etykieta na co dzień*.

Bibliografia:

1. Fonkowicz J. i Pietkiewicz E., *Dyplomacja z bliska*, 1982 rok.
2. Ikonowicz C. i Piekarski J., *Protokół dyplomatyczny i dobre obyczaje*, Warszawa 2000.
3. Jabłonowska I., *Dress code czyli jak sięnosisz tak Cię piszą*, Poradnik urzędnika. Pismo nowoczesnej Administracji Publicznej, nr 2/2007.
4. Sabath A. M., *Savoir-vivre w biznesie. Nowoczesne rady na miarę XXI wieku*, 2002 rok.

White tie (fr. tenue de soirée, cravate blanche, habit) – Panowie przychodzą we fraku (koniecznie biała muszka czyli *white tie*), panie w długich sukniach balowych lub wieczorowych (*ball gowns, evening gowns*). Do fraka można nosić odznaczenia.

Black tie (fr. cravate noire, ang. dinner jacket, tuxedo, smoking jacket) – Smoking dla panów, a dla pań sukienka wieczorowa (*long dress*), akceptowana jest również elegancka sukienka koktajlowa do kolan. Do smokingu zakładamy białą koszulę, czarną muchę i lakierki.

Tenue de ville (fr.), informal (ang.) – Obowiązuje strój wyjściowy.

Strój cocktailowy (ang. semi-formal, wear/dress, fr. tenue d'après midi) – oznacza dla panów ciemny garnitur, a dla pań krótką sukienkę koktajlową.

Smart casual – Elegancki strój sportowy. Oznacza zazwyczaj ciemną marynarkę i jasne spodnie, dla pań sweter i spodnie (raczej nie jeansy).

Casual – strój nieformalny.

¹ Szaroczarne sukno, sztuczkowe spodnie, czarna lub szara kamizelka, biała koszula z odkładanym kołnierzykiem, popielaty lub czarnoszary krawat (czarny podczas pogrzebu) oraz gładkie czarne buty.

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA 2010 ROKU

LUTY 2010

Spotkanie szkoleniowe z przedstawicielami Izby Celnej w Olsztynie

Dnia 5 lutego 2010 r. w WIJHARS w Olsztynie odbyło się specjalistyczne szkolenie na temat trybu postępowania organów celnych w zakresie kontroli granicznej towarów pochodzących z krajów trzecich. W szkoleniu, w którym wzięli udział pracownicy WIJHARS w Olsztynie, omówiono zadania, funkcje i strukturę organizacyjną Służby Celnej, akty prawne regulujące zasady obrotu towarowego, jak również zasady i tryb postępowania przy wprowadzaniu towarów na obszar celny Unii Europejskiej.

MARZEC 2010

I posiedzenie Polsko-Mołdawskiego Zespołu ds. realizacji projektów w dziedzinie rolnictwa

W marcu odbyło się I posiedzenie Polsko-Mołdawskiego Zespołu do spraw realizacji projektów w dziedzinie rolnictwa, w którym wzięli udział przedstawiciele GIJHARS.

MAJ 2010

Konferencja „Rola Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO”

6 maja 2010 roku pod honorowym patronatem Marka Sawickiego, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi odbyła się konferencja na temat roli Komisji Ko-

deksu Żywnościowego FAO/WHO w zapewnieniu bezpieczeństwa i jakości żywności oraz uczciwych praktyk w międzynarodowym handlu żywnością dla ekspertów z instytucji współpracujących. Spotkanie zostało zorganizowane przez GIJHARS przy współpracy z MRiRW oraz PIW-PIB.

Celem konferencji była prezentacja prac Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, ze szczególnym uwzględnieniem zasad współpracy Polski z tą organizacją, wzmocnienie istniejących kontaktów polskich instytucji współpracujących z GIJHARS jako Punktem Kontaktowym Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla Polski oraz pozyskanie nowych ekspertów.

Warsztaty dla mediów

25 maja 2010 r. w siedzibie GIJHARS odbyły się warsztaty dla dziennikarzy na temat zasad znakowania żywności. Gospodarzami spotkania byli: Stanisław Kowalczyk, Główny Inspektor JHARS; Dorota Krzyżanowska, Zastępca Głównego Inspektora JHARS; Dorota Balińska-Hajduk, Dyrektor Biura Kontroli Jakości Handlowej.

Uczestnictwo w VIII Bałtyckim Festiwalu Nauki

Pracownicy Laboratorium Specjalistycznego GIJHARS w Gdyni wzięli udział w VIII Bałtyckim Festiwalu Nauki. To cykliczna impreza popularno-naukowa organizowana przez uczelnie wyższe i środowiska naukowe województwa pomorskiego. Pracownicy Laboratorium GIJHARS zaprezentowali działalność Inspekcji oraz omówili problemy związane z zafałszowaniem żywności. Poruszone tematy cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem odwiedzających festiwal.

CZERWIEC 2010

Audyt Europejskiego Trybunału Obrachunkowego

W dniach 7–9 czerwca w Warszawie Europejski Trybunał Obrachunkowy przeprowadził audyt w zakresie Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych.

Celem audytu było omówienie i sprawdzenie odpowiedzi udzielonych w ankiecie pt. „ChNP/ChOG – Mechanizmy kontrolne stosowane w państwach członkowskich”.

W wyniku audytu nie zostały stwierdzone żadne nieprawidłowości, zarówno w obszarze kontroli zgodności ze specyfikacją procesu produkcji produktów posiadających ChNP i ChOG przeprowadzonej przez organu IJHARS na wniosek producentów, jak i kontroli urzędowej tych produktów.

Seminarium „Przygotowania do polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej”

11 czerwca GIJHARS zorganizował seminarium na temat przygotowań do polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej w zakresie prac Grupy Roboczej Rady UE ds. Codex Alimentarius.

W spotkaniu, udział wzięli między innymi przedstawiciele Sekretariatu Generalnego Rady UE, reprezentanci Danii, Węgier i Szwecji. Polskę reprezentowali pracownicy Głównego Inspektoratu JHARS, Departamentów MRiRW, służb urzędowej kontroli żywności oraz instytutów naukowo-badawczych. Seminarium stało się okazją do wymiany doświadczeń dotyczących realizacji zadań w czasie sprawowania Prezydencji, a także form przygotowań do przewodniczenia Radzie UE.

Warsztaty dla mediów

Dnia 22 czerwca odbyły się warsztaty dla dziennikarzy. Gospodarzami spotkania byli: Stanisław Ko-

walczyk, Główny Inspektor JHARS; Dorota Krzyżanowska, Zastępca Głównego Inspektora JHARS oraz Artur Siedlarek, Dyrektor Biura Rolnictwa Ekologicznego i Produktów Regionalnych. Podczas warsztatów omówiono unijne systemy ochrony produktów tradycyjnych i regionalnych (ChNP, ChOG i GTS) oraz przedstawiono wyniki kontroli zgodności ze specyfikacją, a także wyniki kontroli urzędowych przeprowadzonych w 2009 i 2010 r.

LIPIEC 2010

Fasola korczyńska i miód kurpiowski zarejestrowane w Unii Europejskiej

12 lipca 2010 roku Komisja Europejska zarejestrowała nazwy: fasola korczyńska i miód kurpiowski jako chronione oznaczenia geograficzne (rozporządzenie Komisji (UE) Nr 612/2010 z dn. 12 lipca 2010 r. oraz rozporządzenie Komisji (UE) Nr 613/2010 z dn. 12 lipca 2010 r.).

SIERPIEŃ 2010

Podkarpacki miód spadziowy zarejestrowany w Unii Europejskiej

7 sierpnia 2010 roku podkarpacki miód spadziowy został zarejestrowany przez Komisję Europejską jako chroniona nazwa pochodzenia (rozporządzenie Komisji (UE) Nr 710/2010 z dn. 6 sierpnia 2010 r.).

WRZESIEŃ 2010

Pracownicy GIJHARS na warsztatach szkoleniowych organizowanych przez Ministerstwo Finansów

10 września 2010 roku, w siedzibie Ministerstwa Finansów, Departament Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier zorganizował warsztaty szkoleniowe dla służb kontrolnych zaangażowanych w system kontroli ex-post: Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, funkcjonariuszy celnych, inspektorów kontroli skarbowej.

Warsztaty poświęcone były wymianie doświadczeń przy realizacji kontroli ex-post przeprowadzanych na podstawie rozporządzenia Rady (WE) Nr 485/2008 z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie kontroli przez państwa członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji.

Konferencja „Perspektywy rozwoju systemu chronionych nazw pochodzenia, chronionych oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności”

13 września 2010 roku, w trakcie trwania targów Polagra Food w Poznaniu, Główny Inspektorat JHARS we współpracy z Międzynarodowymi Targami Poznańskimi i Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi zorganizował konferencję „Perspektywy rozwoju systemu chronionych nazw pochodzenia, chronionych oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności” Wydarzenie to związane było z ekspozycją „Smaki Regionów”, na której wystawiano produkty regionalne, tradycyjne i ekologiczne.

Patronat Głównego Inspektora JHARS nad konferencją miesięcznika „Przemysł Spożywczy”

14 września 2010 w Poznaniu w czasie targów Polagra odbył się panel dyskusyjny na temat „Informacje na etykietach produktów spożywczych – jakie i dla kogo?” zorganizowany przez redakcję „Przemysłu Spożywczego”. Patronat nad konferencją objął Główny Inspektor JHARS.

PAŹDZIERNIK 2011

VII edycja Rankingu Zakładów Mleczarskich pod patronatem Głównego Inspektora JHARS

12 października w czasie konferencji „Konkurencyjność polskiej branży mleczarskiej na rynkach UE” organizowanej przez Agro Trendy zostały ogłoszone wyniki VII edycji Rankingu Zakładów Mleczarskich.

Konferencja i Ranking Agro Trendy odbyły się pod Patronatem Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Prezesa Agencji Rynku Rolnego oraz Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Nowe produkty zarejestrowane w Unii Europejskiej

Nazwa suska sechłońska

9 października 2010 roku suska sechłońska została zarejestrowana przez Komisję Europejską jako chronione oznaczenie geograficzne (rozporządzenie Komisji (UE) Nr 897/2010 z dn. 8 października 2010 r.).

Nazwa kiełbasa lisecka

13 października 2010 roku kiełbasa lisecka została zarejestrowana przez Komisję Europejską jako chronione oznaczenie geograficzne (rozporządzenie Komisji (UE) Nr 918/2010 z dn. 12 października 2010 r.).

Nazwy: śliwka szydlowska i obwarzanek krakowski

29 października 2010 roku Komisja Europejska zarejestrowała nazwy śliwka szydlowska (rozporządzenie Komisji (UE) Nr 975/2010 z dn. 29 października 2010 r.) i obwarzanek krakowski (rozporządzenie Komisji (UE) Nr 977/2010 z dn. 29 października 2010 r.) jako chronione oznaczenia geograficzne.

Warsztaty na temat Kodeksu Żywnościowego

4 października 2010 roku Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych przy współpracy z Organizacją Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) i Światową Organizacją Zdrowia (WHO) zorganizował w Warszawie warsztaty na temat Kodeksu Żywnościowego. Warsztaty skierowane były do wszystkich państw regionu szeroko rozumianej Europy należących do Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO (KKŻ FAO/WHO), a w szczególności do krajów rozwijających się, mniej zaangażowanych w pracę na forum Komisji. W seminarium wzięło udział 50 osób z 27 państw i organizacji międzynarodowych.

27. sesja Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy

W dniach 5–8 października 2010 roku Polska gościła w Warszawie delegatów 27. sesji Komitetu Koor-

dynacyjnego FAO/WHO dla Europy (CCEURO). Organizacja spotkania była jednym z zadań wynikających z objęcia przez Polskę prestiżowej funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy w ramach prac Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO (KKŻ FAO/WHO) na lata 2009–2011. Spotkanie Honorowym Patronatem objął Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W 27. sesji Komitetu CCEURO, zorganizowanej przez Biuro Współpracy Międzynarodowej GIJHARS, udział wzięło 80 delegatów i obserwatorów reprezentujących 32 państwa i jedną organizację międzyrządową – członków KKŻ FAO/WHO, USA (obserwator) oraz 4 międzynarodowe organizacje pozarządowe.

Ponowna nominacja Polski na Koordynatora FAO/WHO dla Europy

Podczas obrad 27. sesji Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy (CCEURO) Polska została ponownie nominowana na Koordynatora FAO/WHO dla Europy na lata 2011–2013.

Ostateczna decyzja o ewentualnym kontynuowaniu przez Polskę tej prestiżowej funkcji w latach 2011–2013 zapadnie w lipcu 2011 r. w Genewie, w trakcie obrad 34. Sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO.

LISTOPAD 2010

Przedstawiciele Centre of Regional Policy Research and Cooperation „Studiorum” z Macedonii w GIJHARS

5 listopada 2010 roku w siedzibie GIJHARS odbyło się spotkanie z przedstawicielami organizacji Centre of Regional Policy Research and Cooperation „Studiorum” z Macedonii. Wizyta była okazją do prezentacji Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych – jej organizacji oraz funkcjonowania.

Warsztaty dla mediów

17 listopada 2010 roku odbyły się VII warsztaty dla mediów. Gospodarzami spotkania byli: Stanisław Kowalczyk, Główny Inspektor JHARS; Dorota Krzyżanowska, Zastępca Głównego Inspektora JHARS. W czasie spotkania Dorota Balińska-Hajduk, Dyrektor Biura Kontroli Jakości Handlowej omówiła podstawy prawne przeprowadzania kontroli jakości handlowej przez inspektorów IJHARS.

Patronat Głównego Inspektora JHARS nad II Rankiem Producentów Rybnych

24 listopada 2010 roku miesięcznik Agro Trendy zorganizował konferencję podczas której omówiono temat „Konkurencyjność polskiej branży rybnej”. Honorowy patronat nad spotkaniem objął Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

agencji płatniczych i innych jednostek, jak również rozliczenia rachunków EFGR i EFRROW (art. 42), 16 grudnia 2010 roku została podpisana znowelizowana umowa pomiędzy Agencją Rynku Rolnego a Głównym Inspektoratem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych na realizację zadań delegowanych.

Umowa weszła w życie z dniem 31 grudnia 2010 r. Jest ona kontynuacją umowy zawartej w dniu 1 maja 2004 roku określającej zakres odpowiedzialności i obowiązki IJHARS w ramach kontroli i weryfikacji zgodności z zasadami wspólnotowymi, rodzaj informacji i dokumentów towarzyszących, które mają zostać przedłożone agencji płatniczej, oraz terminy ich przedłożenia.

Zgodnie z postanowieniami znowelizowanej umowy GIJHARS realizuje, w ramach 10 mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej, zadania analityczne, które wykonują laboratoria Głównego Inspektoratu.

GRUDZIEŃ 2010

69. Posiedzenie Plenarne Systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw

W spotkaniu, które odbyło się w dniach 6–8 grudnia 2010 roku w Paryżu, udział wzięli przedstawiciele GIJHARS z Biura Kontroli Jakości Handlowej i z Biura Współpracy Międzynarodowej.

Porozumienie GIJHARS i PCA

Podpisanie nowej umowy między GIJHARS a ARR

Zgodnie z przepisami Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 885/2006 z dn. 21 czerwca 2006 r., ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) Nr 1290/2005 w zakresie akredytacji

W dniu 29 grudnia 2010 r. Stanisław Kowalczyk, Główny Inspektor JHARS i Eugeniusz W. Roguski, Dyrektor Polskiego Centrum Akredytacji, podpisali porozumienie o współpracy obu instytucji w zakresie nadzoru nad akredytowanymi jednostkami certyfikującymi działającymi w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz produktów regionalnych i tradycyjnych. Celem porozumienia jest zacieśnianie współpracy polegające m.in. na wymianie informacji dotyczących ustaleń poczynionych podczas ocen/kontroli prowadzonych w upoważnionych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi i akredytowanych przez PCA jednostkach certyfikujących. (BRE).

Dokończenie z IV str. okładki

(oleomargaryna). Jednak konsekwencją powyższych dodatków, zwiększających generalnie ilość masła, była zmiana barwy takiej „mieszanki”. Należało zatem dokonać korekty jej wyglądu i w tym właśnie celu była kolorowana. By mieszanka masła i innych dodatków, w tym tłuszczów niemlecznych, lub starego i świeżego masła, wyglądała zupełnie jak świeże masło, dodawano z reguły takie barwniki jak: annatoto, kurkuma, szafran, nagietek, morwa, sok z marchwi, czy żółcień chromową.

Jednak fałszowanie, w tym barwienie żywności, to nie oryginalny pomysł XIX w. Robiono to już o wiele wcześniej w starożytnym Egipcie, Persji, Grecji czy Rzymie, a także w państwie Azteków, wreszcie i w średniowiecznej Europie i to prawdopodobnie na znaczną skalę. Świadczy o tym co najmniej fakt, użycia około 90 różnych substancji barwiących do produkcji żywności już przed 1925 rokiem⁴.

Jednym z pierwszych aktów zabraniających barwienia żywności, a konkretnie masła, jest zarządzenie burmistrza Paryża z 25 listopada 1396 r.⁵ Zakazywało ono barwienia masła wyciągiem z kwiatów (np. nasturcji) i ziół oraz medykamentami. Nie można było także mieszać starego masła ze świeżym, a sprzedaż obydwu rodzajów musiała być wyraźnie wydzielona pod groźbą konfiskaty i grzywny. Powyższy akt został powtórzony w 1412 r. i uzupełniony o zakaz sprzedaży masła w sklepach handlujących rybami. Nielegalna była także sprzedaż masła przez handlarzy przyprawami, świecami i woskiem oraz aptekarzy. Powyższe prawo zostało ponowione w 1519 r.

Masło przez stulecia pozostawało zatem produktem szczególnie narażonym na fałszowanie, aczkolwiek różne były tego formy, a także próby przeciwdziałania mu. Już w XIV w. – jak wiemy – zabraniano jego barwienia, natomiast wiek XIX przyniósł nieoczekiwaną zmianę w tym względzie.

Przykładem są regulacje amerykańskie z tego okresu. Akt z 2 sierpnia 1886 r. w sprawie produkcji, fałszowania i handlu masłem (*U.S. Statutes at Large* 209) wprowadzał następującą definicję masła: *produkt wytworzony wyłącznie z mleka lub śmietany, albo ich*

*mieszanki, z dodatkiem soli lub bez, z dodatkiem środków barwiących lub bez*⁶. Zatem zgodnie z prawem można było dodawać barwników do masła w celu poprawienia jego koloru. Zmiany w tym zakresie nie uczynił nawet słynny *The Food and Drugs Act* z 1906 r. bowiem jak wynika z wykładni Departamentu Rolnictwa USA, ustawa ta nie uchylila aktów z 1886 i 1896 r.. Wprowadziła wprawdzie przepis mówiący o tym, że barwniki dodane do żywności w celu *ukrycia lub zatajenia niższej jakości produktu*, są zafałszowaniem (dział 7, część czwarta), jednak w *Wytycznych* wprowadzających Akt z 1906 r. stwierdza się, że *wyłącznie nieszkodliwe barwniki mogą być dodawane do produktów żywnościowych* (Wytyczna 12). Barwienie masła było zatem w dalszym ciągu zgodne z prawem amerykańskim.

Potwierdzeniem tezy, że eliminacja zafałszowanego masła nigdy nie była i nie jest rzeczą prostą, jest amerykański akt z 9 maja 1902 r., który regulował sprawy związane z produkcją tzw. masła odświeżanego (*renovated butter, process butter*). Terminem tym *Akt* określa masło poddane procesowi topienia, klarowania lub rafinacji (oczyszczania), celem upodobnienia go do masła autentycznego (świeżego). Producenci takiego masła byli zobowiązani płacić specjalny podatek w wysokości 50 dolarów rocznie⁷.

⁴ J.B. Hutchings, *Food color and appearance*, Second Edition, An Aspen Publication, Gaithersburg, 1999, s. 15.

⁵ A.W. Blyth, *Foods: their composition and analysis. A manual for the use of analytical chemists and others. With an introductory essay on the history of adulteration*, Charles Griffin and Company, London 1882, s. 14 oraz M. Pagés, *Les falsifications des denrées alimentaires alimentaires et la loi du 1er août 1905*, Université de Montpellier Faculté de Droit, Imprimerie Gustave Firmin, Montane et Sicardi, Montpellier, 1909, s. 7.

⁶ W.W. Thornton, *The law of pure food and drugs, National and state, with appendices containing federal statutes relative thereto and the regulations of the government for their enforcement*, The W. H. Anderson Co. Publishers, Cincinnati, 1912, s. 888. Podobnie akt z 6 czerwca 1896 r. zezwalał na barwienie serów dojrzewających (*U.S. Statutes at Large* 253).

⁷ Producenci, którym udowodniono fałszowanie masła płacili w tym czasie 600 dolarów rocznie.

Stanisław Kowalczyk

HISTORIA WALKI Z FAŁSZOWANIEM ŻYWNOCI (4): KOLOROWANIE MASŁA (PARYŻ 1396)

Jednym z bardziej rozpowszechnionych sposobów fałszowania żywności od najdawniejszych czasów pozostaje jej kolorowanie (barwienie). Generalnie służyło i służy to podkreśleniu atrakcyjności wyrobu lub ukryciu jego wad. Jednym z elementów aktu nabywania a następnie konsumpcji żywności jest bowiem sensoryczna ocena produktu w tym przypadku oparta na percepcji wzrokowej. W naturze kolor produktu związany jest z jego indywidualnymi cechami jak skład wewnętrzny, lecz także właściwościami otoczenia (np. rodzaj gleby, klimat, warunki środowiskowe – głównie w przypadku produktów pochodzenia roślinnego) oraz sposobem wytworzenia (przetworzenia). W następstwie tego produkty uzyskują swoje „typowe” zabarwienie, które jest następnie utrwalane w świadomości ludzi. Zabarczenie (barwa), jest oznaką uznanej powszechnie jakości produktu. Dlatego podejmując decyzję o kupnie produktu nieuchronnie zwracamy uwagę na jego kolor. Z doświadczenia wiemy bowiem, że chleb pszenny i mleko powinny być białe, masło – żółte, kawa – ciemnobrązowa a wino – czerwone. Jeżeli jest inaczej zaczyna to budzić nasze obawy i podejrzenie o wadach produktu. Dlatego od tysięcy lat w produkcji żywności wykorzystywane są barwniki. Należy jednak zaznaczyć, że kolorowanie żywności miało i ma różnorakie przyczyny, do których zalicza się względy estetyczne, religijne i kulturowe, chęć podniesienia atrakcyjności produktu, wreszcie chęć ukrycia jego wad lub faktycznego składu. I właśnie ten ostatni względ budził i budzi szczególnie niezadowolone nabywców i od stuleci jest przedmiotem różnorodnych prób prawnego jego wyeliminowania. Jest to bowiem typowe zjawisko fałszowania żywności poprzez zmianę koloru produktu.

Kolejne wieki przynosiły nowe barwniki używane do kolorowania żywności. Przykładem jest tu epoka wielkich odkryć geograficznych (XVI w.), kiedy do Europy trafiły naturalne substancje barwiące z odkrytej właśnie Ameryki, czy Dalekiego Wschodu

(annato, koszenila, kurkuma, papryka, czy brezylka brazylijska). Wzrastało zatem użycie barwników w produkowanej żywności, a w ślad za tym zainteresowanie skutkami takich praktyk, w tym dla zdrowia konsumentów.

Prawdziwym pionierem w badaniu żywności, w tym jej barwienia, był niemiecki chemik Frederick Accum (1769–1838). W 1820 roku opublikował jedną z pierwszych prac na temat fałszowania żywności pt. *Traktat o fałszowaniu żywności i kulinarnych zatruciach*¹. Przedstawił w niej metody fałszowania podstawowych dla ówczesnego modelu konsumpcji/gospodarstwa domowego, artykułów spożywczych – wymienionych w tytule pracy² – w tym także w zakresie ich barwienia. Accum ustalił przykładowo, że do wina czerwonego, zwłaszcza młodego oraz mieszanego, dodawano alun w celu rozjaśnienia i wyklarowania barwy, do porto – brezylkę brazylijską oraz łupiny jagód czarnego bzu i czarnej borówki by wzmocnić i podkreślić purpurowy kolor trunku, do wina białego zaś gips, by wyklarować mętną często postać tej grupy win. Wino barwiono także dodając cydr (jabłecznik), koszenilę i brezylkę ciernistą.

Jednym z produktów spożywczych, które od wielu stuleci było chętnie fałszowane jest masło. A.H. Hassall w 1876 roku pisał, że masło fałszowane jest zazwyczaj przez dodatek wody, krochmalu (skrobi), zsiadłego mleka i oczywiście tłuszczów zwierzęcych (wołowego, baraniego, cielęcego i wieprzowego – smalcu)³. W literaturze tego okresu wymienia się jeszcze olej bawełniany, sezamowy i margarynę

Dokończenie na III str. okładki

¹ F. Accum, *A treatise on adulterations of food and culinary poisons exhibiting the fraudulent sophistications of bread, beer, wine, spirituous liquors, tea, coffee, cream, confectionery, vinegar, mustard, pepper, cheese, olive oil, pickles, and other articles employed in domestic economy, and methods of detecting them*, Printed by J. Mallett, London, 1820.

² Patrz przypis 1.

³ A.H. Hassall, *Food: its adulterations, and the methods for their detection*, Longmans, Green, and Co., London, 1876, ss. 430–431.